

TEDENSKESLIKKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto V.

V Ljubljani, dne 28. marca 1929

13. števil.

Človek zmaguje ...

V tedenskih slikah smo našim čitateljem večkrat poročali o iznajdbah, o tehničnem napredku človeka, čigar um nikoli ne miruje in neprestano stremi za novimi odkritji. Nič več onega prijetnega, od starega mirnega življenja, ki je navadno potekalo počasi z današnjim hitrim, nemirnim. Vzemimo za primer dolga romanja, ko so hodili naši romarji na božji pot v Kelmsoraj in celo v Španijo. Kako neskončno daleč je bilo to. Kaj dnevi, kaj meseci. Leta in leta so hodili, preden so dospeli na cilj. Mnogi so omagali že ko so šli tja, mnogi, ko so se vračali, in le redki so se povrnil. Danes so pa take, nekoč neskončne proge prekoračene v par urah, največ v nekaj dneh. Pri vseh iznajdbah prihaja v prvi vrsti v poštev razdalja, h kateri spada daljina in višina in pa primeroma najkrajši čas, ki ga rabi ta li druga naprava za prelet, prehod, prevoz dotične proge, ki se razteza v daljino ali v višino.

Za primer tega nam bo kaj dobro služila naša slika, kjer vidimo zarisane vse proge in točke, z označenimi predmeti, kakor aeroplanom, železniškim strojem, višino gore, progo granate itd. Vsaka zadevščina pa je tudi označena s črko ali številko po sledečem redu: **Brzine.** A. Letalo na raketni pogon, ki ga je danes že moči zgraditi, bo po računih doseglo v visokih zračnih plasteh brzino čez 600 km na uro. — B. Splošno priznana največja brzina z letalom je 512 km. — C. Raketni voz sistema Valler bo vozil na tračnicah z brzino 400 km na uro. — D. Dirkalni avto, s katerim je Ray Keech dosegel največjo brzino 334 km na uro. Ta največja brzina pa je danes že prekoračena. — E. Opelov raketni avto, ki je vozil na berlinskem dirkališču z brzino 260 km. — F. Električna lokomobila, s katero so l. 1903. dosegli na poskušnih voznjah brzino 210 km. — G. Najhitrejša parna lokomotiva je dosegla brzino 154,5 km na uro. — H. Svetovna brzina za motorne čolne znaša 166,45 km in si ga je priboril F. Lürsen na motornem čolnu »Namenlos«. — I. Jezdec lahko predirja največ 60 km na uro. — J. Najboljši tekač zmaga v eni uri kvečjemu 30 km dolgo pot.

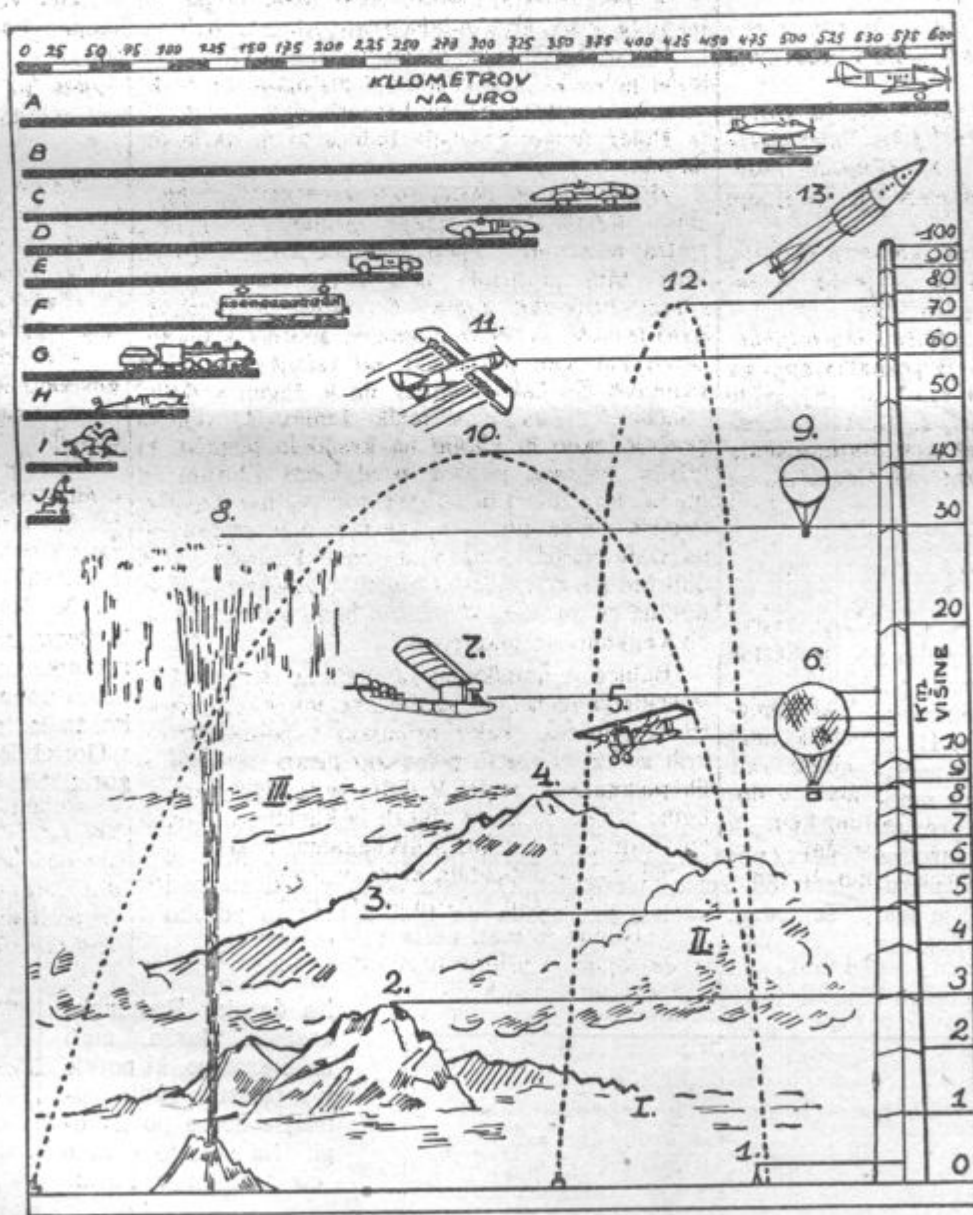
Višine: 1. Eifflov stolp v Parizu je visok 300 m in je obenem najvišja zgradba v Evropi. I. Oblaki »stratus« se drže 500 do 1000 metrov visoko. — 2. Najvišja gora naše države je visoka nekaj manj ko 3000 m. — II. Oblaki »cumulus« plavajo 3 do 6 km visoko.

— 4. Mont Everest (8840 m) je najvišja gora na svetu, in se nanjo doslej še nihče ni povzpél. — III. Oblaki »cirri« jadrajo v višinah okoli 9 km. — 5. Letalo je najvišje letelo 11.827 m in ga je dosegel Italijan Ruado Donatti nad letališčem v Turinu decembra 1927. — 6. V balonu se je letalec Gray dvignil 12.945 m visoko. Ko je drugič poskušal potolči lasten rekord, je padel z višine 13.000 m in se ubil. — 7. Prekoceansko letalo inž. Rumplerja, ki ga že gradi, bo vozilo v višini 15 km med Evropo in Ameriko. — 8. Za primero:

L. 1883. je eksplodiral ognjenik Krakatau med Javo in Sumatro, pri čemer se je dvigal dim in pepel 30 km visoko. — 9. Opazovalni baloni brez ljudi opremljeni s stroji, ki sami označujejo višino, se dvignejo 37 kilometrov nad zemljo. 10. Za primero: Granate iz topa, s katerim so Nemci iz oddaljenosti 120 km streljali na Pariz, so prodrle 42 km visoko. Te granate so bila prva zemeljska telesa, ki so se vobče kedaj popela v take nepojmljive višave. — 11. Raketna letala, s katerimi se že dalj časa ukvarjajo znanstveniki in inženjerji, bodo letela še višje. S tem bo tudi omogočeno, da bo tako letalo doseglo neznanstveno hitrost in bo moglo v nepretrganem poletu doseči najoddaljene kraje. — 12. Za primero: Ako bi daleko-strelni top, s katerim so streljali na Pariz, streljal navpič, tedaj bi morale granate — kakor so izračunali — doseči višino 77 km. — 13. Vsemirska raketa je končni smoter človeškega prizadevanja po obvladanju višin. S takimi raketami hoče človek doseči tudi sosedne planete, se nanje izkrcati in odkriti njihove tajne, predvsem pa

dognati, ali so na njih živa bitja ali ne, in če so, kakšno je njihovo življenje in kakšen je njihov napredek.

Od zmage do zmage hiti človek. Znanost odkriva možnost za možnostjo in tehnika jih dosega. Stalno in vedno naprej gre pot človeštva. Kaj so sanje naših prednikov pred tisoč leti proti resničnosti naših dni. Izpolnilo, uresničilo se je več nego samo sanje. In še vedno se odpirajo nova pota. Vedno hitreje, vedno uspešnejše je delo tehnike, vedno popolnejši so izumi. Vse pada pred človeškim znanjem, pred človeško voljo. — Le nekdo še stoji nepremagan! — Smrt!!! — Tej človek še vedno ni kos. Ta še vedno žanje, kakor je žela pred tisoč in tisoč leti. — Ali bo tudi z njo človek začel boj?! Kdo bo tedaj zmagovalec?!!

Dr. Fran Papež je te dni v visoki starosti skoraj 91 let izdihnil blago dušo. Potrla ga je huda letošnja zima. Bil je gotovo najstarejši odvetnik v naši državi, ki je bil imeniten poznavalec zakonov. Bil je tudi izvrsten govornik. Poznaši so ga tudi naši podeželani

France Piškur, stara slovenska korenina, obhaja letos devetdesetletnico. — Kljub visoki starosti pa ima izboren spomin in se spominja marsikaj lepega in zanimivega. Rojen je bil. 1839. v Pijavi Gorici

Dr. Josip Wilfan, zaslužen narodni delavec, bivši poslanec v rimskem parlamentu, si je priboril velike zasluge za narodne manjšine, boreče se za svoje pravice v raznih državah. Zato so ga imenovali zastopniki manjšin za predsednika svojih kongresov, to je velikih sestankov, kjer se narodne manjšine skupno bore proti velikim narodom, ki jim jemljejo njihove narodne pravice

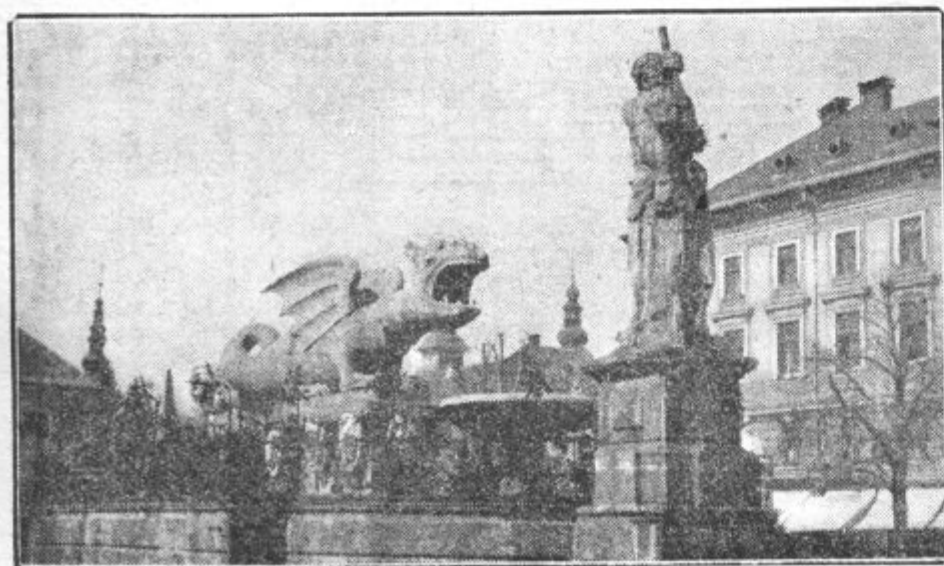
Josip Lavrenčič, eden izmed prvih naših narodnih boriteljev, ki si je priboril neovenljive zasluge za naš narod, posebno za svoje domačine Postojnce, je praznoval te dni svojo 70letnico. Bil je nekaj časa poslanec rimskega parlamenta. Sedemdesetletnik je kljub mnogemu hudemu, kar je moral prestati pred, med in po vojni za našo narodno stvar, še vedno čil in zdrav, prava kraška korenina. Gospod Lavrenčič je tast našega naprednega voditelja dr. Žerjava

Zlato poroko sta slavila pred kratkim Jože in Terezija Mirt, posestnika v Sotelskem pri Rajhenburgu. Mož je star 80, ženica pa 76 let. Oba sta kljub visoki starosti še trdna. — Naj jim usoda da tudi demantno poroko

V Gorici je umrl te dni zaslužni Slovenec profesor Novak v dobi 80 let. Skozi dolgo dobo let je neumorno deloval kot knjižničar na veliki znanstveni knjižnici v Gorici. Rojen je bil v Toplicah pri Zagorju. Naj mu bo naša zemljica lahka

Na desni: Rumunska kraljica Marija, mati naše kraljice, ki potuje v spremstvu svoje najmlajše hčere po Evropi. Na sliki jo vidimo ob prihodu v Pariz

Na levi: Zmajev trg v Celovcu, kjer kljub hudemu raznarodovanju še vedno slišimo lepo domačo govorico naših slovenskih Korošcev. Kakor po vseh tujih državah tako tudi na Koroškem Slovenci nimajo baš s cvetjem postlanih tal

Nemški grof Eberhard Stolberg, ki so ga našli s prestreljeno glavo v njegovem stanovanju. Vse kaže, da ga je ustrelil njegov sin Kristjan, najbrže po nesreči. V sredi: Sedemnajstletna Američanka, ki je po zelo uspešnem poletu omagala, v objemu skrbne mamice počiva in se oddihuje.

Tudi slavni vojskovodja, ki je zmagal v najhujših bitkah, se ni mogel upreti smrti, ki ga je premagala. Maršal Foch je umrl 20. marca. — Vsa Francija žaluje —

Zanimive posode za cvetice in sicer rožena kopita nosorogov. Tega si ne more vsakdo privoščiti.

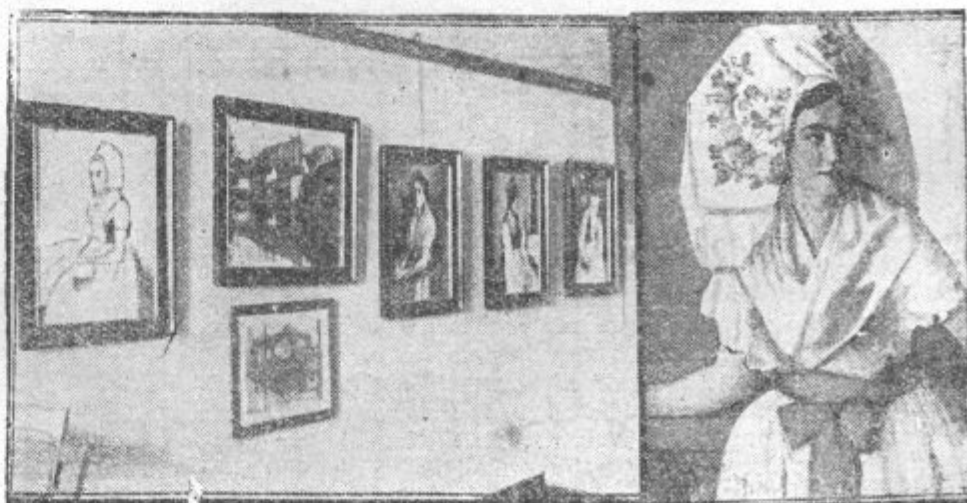

Majord Zappi, spremljevalec generala Nobila na severnem tečaju, ki je bil obdolžen, da je pojedel švedskega učemjaka, se je te dni poročil v Švici.

Norveški prestolonaslednik Olaf in princesa Marta, ki sta se te dni poročila.

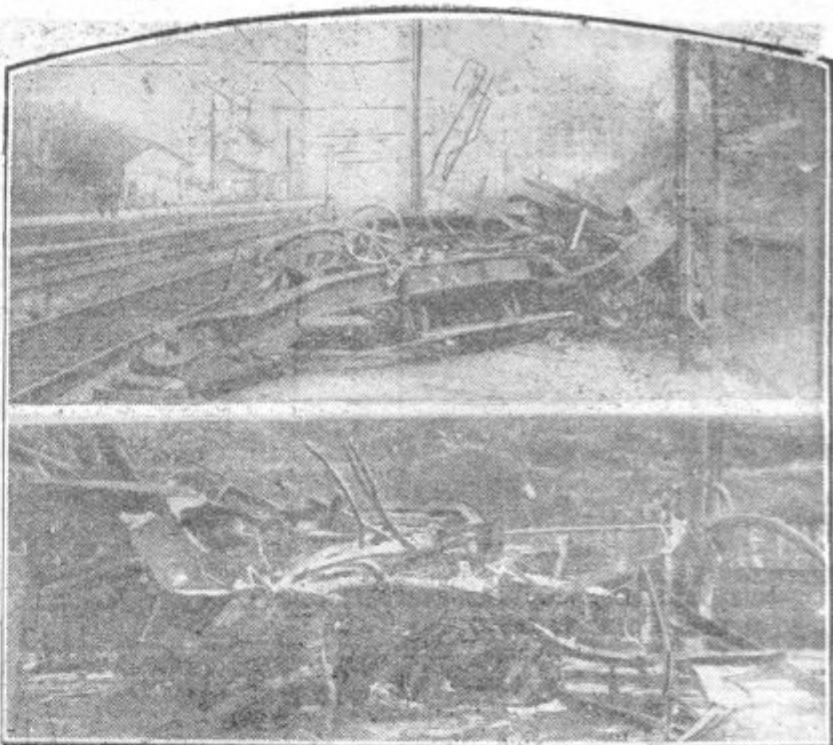

Na desni: Slikar A. Trstenjak je obiskal naše severne brate Lužiške Srbe, ki živijo v nemški republiki. Naslikal je več pokrajinskih slik in zanimivo narodno nošo. — Na levi: Zdravnica pred poroto. V Parizu sedi na zatožni klopi neka zdravnica Šampar, ki je hotela z bodalom usmrtiti prijateljico, tudi zdravnico, ker ji ni hotela dati strupa morfija. Rabila ga je, a ker ga ni dobila v lekarni, je napadla svojo prijateljico.

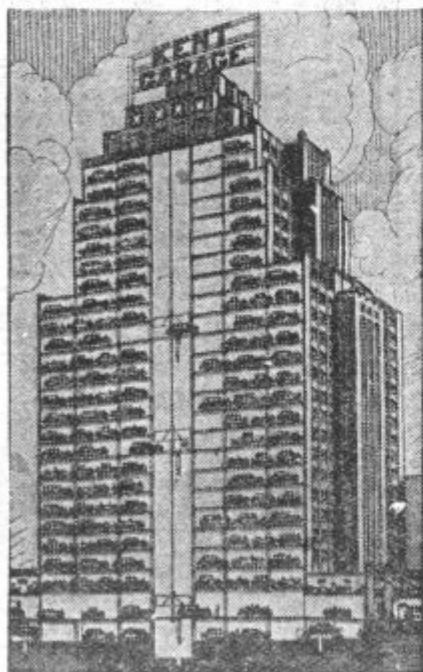
Kadar je premalo prostora v zraku, ali bolje rečeno, če je nepreviden krmar v aeroplanu, potem mora odnehati streha. V tem primeru se je deloma porušila streha, aeroplan se je podrl, letalec pa je na čudo ostal nepoškodovan. Naključje, ki je sila redko

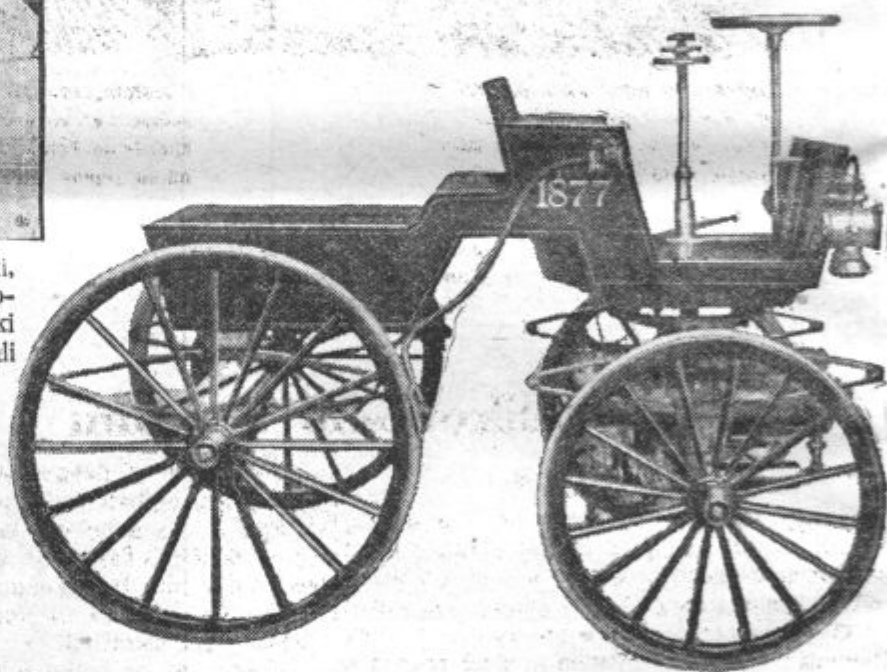
V bližini francoske postaje Perej sta trčila potniški in brzi vlak. Kakor vidimo na sliki, je moral biti hud udar, kajti vse je zdrobljeno. Ali kakor poročajo, je bilo samo 20 oseb težje in lažje ranjenih. O mrtvih ne poročajo. Vsaka železniška nesreča žal ne konča tako »srečno«. Zlasti lansko leto se je primerilo mnogo železniških nezd, ki so zahtevale mnogo človeških žrtev in materialne škode

Kadar se na Španskem pomirijo vojaki, pričnejo z nemiri dijaki, tako da ima država neprestane prepire in boje, ki jo stanejo ogromen denar. Tako delo gotovo ni v dobrobit državljanov. Na sliki vidimo kako goni policija dijake, ki so se »bunili« in demonstrirali

Na desni: Praded naših avtomobilov. Kako so izgledali prvi avtomobili pred dobrimi petdesetimi leti. Takrat so se jim smejali vozniki fijakerji, kajti na vsakih 100 m je bilo treba popravljati čudno vozilo. Danes pa lete kakor strele mimo svojih nekdanjih zasmehovalcev. — Napredek tehnike pa vidimo tudi na levi sliki, ki kaže, kako shranjujejo avtomobile v večnastropjih velikih hiš. Dvigajo jih z močnimi dvigali. — Nasprotno delo od dela dvigala vidimo na spodnji sliki. V globočini 900 m in še nižje spuščajo v rove konje in vozove za prevažanje premoga. — Naša slika kaže zanimivo srečanje pod zemljo v

globočini 900 m. Voznik in konjiček sta vesela, ko srečata svojega podzemeljskega druga. Ko pa preteče določen čas, nastopi zopet dvigalo, ki dvigne vso družbo na površino zemlje, da se nagledajo in navžijejo zopet solnca, ki ga v kraljestvu teme ni. Globoko v črni zemlji rijeta človek in njegova pomočnica — žival, dan za dnem, kakor krti. Tudi ta napor in trpljenje je namenjeno napredku človeštva. Človek žrtvuje sam sebe. Ali bodo take žrtve vedno potrebne, ali bo za večno držala prorokba: V potu svojega obraza boš živel?! — Kdo ve?!

